

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 123/2015-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. mája 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a sudcov Petra Brňáka a Milana Lalíka o prijatej sťažnosti [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Varmusom, PhD., Advokátska kancelária VARMUS s. r. o., Palárikova 83, Čadca, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 258/2013, ako aj postupom Krajského súdu v Žiline v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Co 66/2010 a sp. zn. 5 Co 142/2013 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 258/2013 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Žiline

v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Co 66/2010 a sp. zn. 5 Co 142/2013 porušené bolo.

3. Okresnému súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 258/2013 prikažuje konať bez zbytočných prieťahov.

4. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie v sume 3 000 € (slovom tritisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca povinný vyplatiť v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur) a Krajský súd v Žiline v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Čadca a Krajský súd v Žiline sú povinné nahradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 355,73 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiattri centov), a to Okresný súd Čadca v sume 177,86 € (slovom stosedemdesiatsedem eur a osemdesiatšesť centov) a Krajský súd v Žiline v sume 177,86 € (slovom stosedemdesiatsedem eur a osemdesiatšesť centov) na účet advokáta JUDr. Jozefa Varmusa, PhD., Advokátska kancelária VARMUS s. r. o., Palárikova 83, Čadca, do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

6. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. januára 2015 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Jozefom Varmusom, PhD., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného

súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 258/2013, ako aj postupom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Co 66/2010 a sp. zn. 5 Co 142/2013.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v namietanom konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúcich sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], zapísaných na [REDAKOVANÉ] ako parcela č. [REDAKOVANÉ] zastavaná plocha o výmere 255 m², parcela č. [REDAKOVANÉ] zastavaná plocha o výmere 57 m² a dom so súpisným číslom [REDAKOVANÉ] postavený na parcele č. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“) vedenom okresným súdom, sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení odporkyne, pričom navrhovateľom je [REDAKOVANÉ] (bývalý manžel sťažovateľky, pozn.), ktorý sa domáha určenia vlastníckeho práva, tvrdiac, že sporné nehnuteľnosti nadobudol výlučne zo svojich finančných prostriedkov získaných pred uzavretím manželstva.

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«Vo veci niekoľkokrát rozhodoval Okresný súd v Čadci ako prvostupňový súd, Krajský súd v Žiline ako odvolací súd a Najvyšší súd SR ako dovolací súd. Naposledy Najvyšší súd SR zrušil rozsudok Krajského súdu v Žiline a vrátil mu vec na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení svojho rozhodnutia (strana 10 druhý odstavec uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Cdo 99/2011) dovolací súd vyslovil jednoznačný právny názor, že „navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že predmetné nehnuteľnosti, ku ktorým sa domáhal určenia vlastníctva, nadobudol výlučne zo svojich finančných prostriedkov získaných pred manželstvom a že pri uzatváraní zmluvy o kúpe nehnuteľnosti, ako aj pri následných krokoch vedúcich k zhotoveniu stavby, nemal úmysel tieto nadobudnúť do BSM, ale len do svojho výlučného vlastníctva.“ Krajský súd v Žiline svojím posledným rozhodnutím, i napriek vyššie uvedenému právnomu názoru dovolacieho súdu zrušil rozsudok súdu prvého stupňa (Okresného súdu v Čadci) a vec mu opätovne vrátil na ďalšie konanie s pokynom, aby vo veci vykonal ďalšie dokazovanie.»

Podľa názoru sťažovateľky okresný súd vec prerokováva od roku 2002 a nie je predpoklad, že konanie bude v dohľadnej dobe skončené. Okresný súd vo veci uskutočnil 11

pojednávani (13. marca 2003, 17. mája 2004, 30. novembra 2004, 18. mája 2006, 20. júna 2006, 30. januára 2007, 17. januára 2008, 14. februára 2008, 7. októbra 2008, 10. februára 2014 a 15. januára 2015) a krajský súd dve pojednávania (27. apríla 2010 a 30. novembra 2010). Zatiaľ posledné pojednávanie na okresnom súde konané 15. januára 2015 bolo opätovne odročené na neurčito z dôvodu, že navrhovateľ vzniesol námietku predpojatosti proti sudcom prvostupňového súdu.

Sťažovateľka je toho názoru, že nečinnosťou okresného súdu, ako aj krajského súdu v namietaných konaniach bolo porušené jej základné právo podľa čl. 48. ods. 2 ústavy, aby jej vec bola prerokovaná bez zbytočných prieťahov. Postupom oboch súdov vzniká sťažovateľke vážna ujma, keďže i napriek tomu, že je spoluvlastníčkou sporných nehnuteľností, ktoré slúžia na podnikanie, ich nemôže užívať.

Na základe uvedeného sťažovateľka ústavnému súdu navrhla, aby takto rozhodol:

„1. Základné právo [redacted] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 16C/258/2013 a postupom Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 5Co/66/2010 a sp. zn. 5Co/142/2013 porušené bolo.

2. Okresnému súdu v Čadci v konaní vedenom pod sp, zn. 16C/258/2013 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. [redacted] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 20 000 €..., ktoré sú Okresný súd Čadca a Krajský súd v Žiline povinné spoločne a nerozdielne zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd v Čadci a Krajský súd v Žiline sú povinní nahradiť sťažovateľke trovy právneho zastupovania vo výške 355,73 €.. na účet spoločnosti Advokátska kancelária VARMUS s .r .o... do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

Ústavný súd uznesením sp. zn. I. ÚS 153/2015 z 18. marca 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného

súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Na základe výzvy ústavného súdu sa vyjadril k sťažnosti okresný súd podaním sp. zn. Spr 521/15 doručeným ústavnému súdu 7. apríla 2015, v ktorom uviedol, že vo veci je nariadený termín pojednávania na 28. máj 2015 a že súhlasí, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

Krajský súd sa k sťažnosti vyjadril prípisom sp. zn. Spr 152/2015 z 9. apríla 2015 (ústavnému súdu doručeným 13. apríla 2015), v ktorom okrem iného uviedol:

„K postupu Krajského súdu v Žiline v konaniach, vedených na KS v Žiline pod sp. zn. 5 Co/66/2010 a sp. zn. 5 Co/142/2013, poukazujeme na pripojené písomné vyjadrenie predsedníčky KS v Žiline JUDr. Dagmar Cabadajovej, ktorá vo veci sp. zn. 5 Co/66/2010 konala v rozhodnom čase ako členka senátu/sudca spravodajca a vo veci sp. zn. 5 Co/142/2013 ako predsedníčka odvolacieho senátu. Z obsahu zberného spisu KS v Žiline sp. zn. 5 Co/66/2010 vyplýva, že Okresný súd Čadca dňa 19. 2. 2010 predložil KS v Žiline, ako súdu odvolaciemu, na rozhodnutie odvolanie navrhovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] proti odporkyni [REDAKOVANÉ] (sťažovateľky) proti rozsudku Okresného súdu Čadca sp. zn. 13 C/369/2002 zo dňa 14. 2. 2008 po zrušení rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co/158/2008 zo 7. 10. 2008 uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 41/2009 zo dňa 15. 12. 2009. Po vykonaní obvyklých procesných úkonov (lustrácia veci) bola odvolacia vec pridelená dňa 19. 2. 2010 na ďalšie konanie sudcovi/spravodajcovi. Vo veci bolo rozhodnuté dňa 30. 11. 2010; k odoslaniu spisového materiálu spolu s vypracovaným písomným vyhotovením rozsudku došlo 8. 2. 2011. V zbernom spise, ani v evidencii správy krajského súdu nebola zistená žiadosť (rozhodnutie o predĺžení lehoty na vyhotovenie a odoslanie rozsudku), pričom lehota 30 dní od vyhlásenia rozsudku skončila 30. 12. 2010. Doba od 30. 12. 2010 do 8. 2. 2011 predstavuje nedodržanie lehoty podľa § 158 ods. 4 O. s. p., z hľadiska celkovej doby samotného konania v odvolacej veci sp. zn. 5 Co/66/2010 (cca 12 mesiacov) nemožno i vzhľadom na nápad vecí v senáte hodnotiť ako neprimeraný.

Z obsahu zberného spisu KS v Žiline sp. zn. 5 Co/142/2013 vyplýva, že Okresný súd Čadca dňa 22. 3. 2013 opätovne predložil KS v Žiline, ako súdu odvolaciemu vo vyššie uvedenej právnej veci, spis

OS Čadca sp. zn. 13 C/369/2002 na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] proti rozsudku OS Čadca sp. zn. 13 C/369/2002 zo dňa 14. 2. 2008 po zrušení rozsudku KS v Žiline sp. zn. 5 Co/66/2010 z 30. 11. 2010. Po vykonaní obvyklých procesných úkonov bola odvolacia vec dňa 22. 3. 2013 pridelená na ďalšie konanie predsedníčke senátu [REDAKOVANÉ]. Vo veci bolo rozhodnuté dňa 22. 7. 2013, k odoslaniu spisového materiálu spolu s vypracovaným písomným vyhotovením uznesenia došlo 4. 9. 2013. V zbernom spise, ani v evidencii správy krajského súdu, nebola zistená žiadosť (rozhodnutie) o predĺženie lehoty na vyhotovenie a odoslanie rozsudku, pričom lehota 30 dní od vyhlásenia rozhodnutia skončila dňa 22. 8. 2013. Hoci doba od 22. 8. 2013 do 4. 9. 2013 predstavuje nedodržanie lehoty podľa § 158 ods. 4 O. s. p., z hľadiska celkovej doby samotného konania v odvolacej veci sp. zn. 5 Co/142/2013 (cca 5 mesiacov) nebola hodnotená ako neprimeraná.

Dôvody, pre ktoré dovolací súd opakovane zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu v predmetnej veci, vyplývajú z odôvodnenia uznesení Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 41/2009 z 15. 12. 2009 a sp. zn. 5 Cdo 99/2011 z 27. 2. 2013, predovšetkým išlo o otázku právneho posúdenia veci. Je zrejmé, že z hľadiska celkovej doby konania v predmetnej odvolacej veci, vedenej na KS v Žiline pod sp. zn. 5 Co/66/2010 a 5Co/142/2013 po opätovnom zrušení veci do volacím súdom je možné konštatovať predĺženie konania vo veci samej. Uvedená doba však závisela aj od dĺžky dovolacieho konania (k jeho dĺžke nie je možné sa kvalifikovane vyjadriť pre absenciu spisového materiálu).

Za neprimerane vysokú považujeme požiadavku finančného zadošťučinenia vo výške 10.000,- Eur, a to vzhľadom na to, že nemožno hodnotiť celú dobu konania na odvolacom súde v konaniach vedených pod sp. zn. 5 Co/66/2010 a sp. zn. 5 Co/142/2013 za zbytočné prietahy.“

Predsedníčka krajského súdu zároveň uviedla, že súhlasí s upustením od ústneho prerokovania prijatej sťažnosti.

Súčasťou vyjadrenia predsedníčky krajského súdu bolo stanovisko zákonnej sudkyne v danej veci, ktorá uviedla:

„Právna vec navrhovateľa [REDAKOVANÉ]... proti odporkyni: [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, bola doručená krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu v Čadci č. k. 13 C/369/2002-263 zo dňa 14. 2. 2008 po zrušujúcom rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co/158/2008 zo dňa 7. októbra 2008 uznesením Najvyššieho súdu SR Bratislava sp. zn. 5 Cdo/41/2009 zo dňa 15. decembra 2009, dňa 19. 2. 2010. Vo veci bolo rozhodnuté rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co/66/2010-419 dňa 30. novembra 2010.

5Co/142/2013:

Právna vec navrhovateľa [REDAKOVANÉ]... proti odporkyni: [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]... v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, bola doručená krajskému súdu na rozhodnutie o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu v Čadci č. k. 13 C/369/2002-263 zo dňa 14. 2. 2008 po zrušujúcom rozsudku Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 Co/66/2010 zo dňa 30. novembra 2010 uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Cdo 99/2011 zo dňa 27. februára 2013, dňa 22. 3. 2013. Vo veci bolo rozhodnuté uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 5 Co/142/2013-501 zo dňa 22. júla 2013.

S poukazom na vyššie uvedené a na zataženosť sudcov občianskoprávneho úseku, vzhľadom na počet napadnutých vecí v posledných rokoch mám za to, že postupom Krajského súdu v Žiline nebolo porušené základné právo sťažovateľky... na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.“

Právny zástupca sťažovateľky vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 29. apríla 2015 uviedol, že súhlasí, aby ústavný súd upustil od ústneho prerokovania podanej sťažnosti.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti sťažovateľky je namietané porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v namietanom konaní a postupom krajského súdu v namietaných konaniach.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní mohlo dôjsť k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokúvanej veci.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na celkovú doterajšiu dĺžku konania vedeného okresným súdom ako prvostupňovým súdom a krajským súdom ako odvolacím súdom, zohľadňujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (rozsudok vo veci *Kiš v. Slovenská republika* z 13. 10. 2009 o sťažnosti vedenej pod č. 3673/05; rozsudok vo veci *Gajdoš v. Slovenská republika* z 26. 6. 2009 o sťažnosti vedenej pod č. 19304/04) ako aj vlastnú rozhodovaciu činnosť (napr. III. ÚS 43/2015) je vec potrebné hodnotiť v súvislosti s posudzovaním prieťahov v konaní ako jeden celok. Vzhľadom na viazanosť ústavného súdu petitom sťažnosti v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd nemohol pristúpiť k hodnoteniu postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako dovolacieho súdu, keďže nebol sťažovateľkou v petite sťažnosti označený ako porušovateľ jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

1. Predmetom konania pred všeobecnými súdmi je rozhodovanie o žalobe o určenie vlastníctva k nehnuteľnostiam, ktoré dosiaľ trvá 14 a pol roka a nie je k dnešnému dňu právoplatne skončené. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost veci, ústavný súd konštatuje, že spory tohto charakteru tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a nemožno ich hodnotiť po právnej stránke ani po skutkovej stránke ako zložité.

Ústavný súd tiež konštatuje, že z predloženého spisového materiálu vyplynulo, že v konaní o veci (okresným súdom bola vedená pod viacerými spisovými značkami, a to sp. zn. Nc 2345/00, sp. zn. 13 C 369/2002, sp. zn. 8 C 25/2010 a sp. zn. 16 C 258/2013) bol 19. februára 2008 vydaný rozsudok okresného súdu, ktorým žalobu navrhovateľa proti sťažovateľke zamietol. Predmetné prvostupňové rozhodnutie bolo zmenené rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 158/2008 zo 7. októbra 2008 tak, že krajský súd určil, že vlastníkom spornej nehnuteľnosti je navrhovateľ. Tento rozsudok odvolacieho súdu bol na základe dovolania sťažovateľky uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 41/2009 z 15. decembra 2009 zrušený. V poradí druhým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 5 Co 66/2010 z 30. novembra 2010 bol opakovane rozsudok okresného súdu zmenený tak, že určil ako vlastníka nehnuteľnosti navrhovateľa. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Cdo 99/2011 z 27. februára 2013 opätovne zrušil v poradí druhý rozsudok krajského súdu. Následne bolo vo veci vydané tretie rozhodnutie krajského súdu – uznesenie sp. zn. 5 Co 142/2013 z 22. júla 2013, ktorým bol rozsudok okresného súdu zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Na okresnom súde bolo konanie prerušené uznesením z 28. marca 2014 do právoplatného skončenia súvisiacej veci vedenej Okresným súdom Žilina pod sp. zn. 24 C 35/2011 o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, ktorej predmetom bola sporná nehnuteľnosť. Uznesenie okresného súdu z 28. marca 2014 bolo zrušené 4. novembra 2014. V súčasnosti sa vec nachádza na okresnom súde, ktorý vo veci nariadil pojednávanie na 28. máj 2015.

2. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred všeobecným súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd z obsahu spisu dospel k záveru, že sťažovateľka nezapríčiniła priefahy v konaní a ani spomalenie postupu okresného súdu ani krajského súdu, keďže po celý čas napadnutého konania sa z dôvodov na jej strane zrušili iba dve pojednávania nariadené okresným súdom, pričom svoju neprítomnosť včas ospravedlnila.

3. Napokon ústavný súd hodnotil samotný postup okresného súdu, ako aj postup krajského súdu v napadnutom konaní ako jeden celok z hľadiska posudzovania, či v právnej veci sťažovateľky došlo k zbytočným priefahom.

Ústavný súd v súlade so svojou predchádzajúcou judikatúrou predovšetkým konštatuje, že z ústavnoprávneho hľadiska je neakceptovateľné, že občianskoprávne konanie začaté na základe návrhu doručeného okresnému súdu 26. októbra 2000 nie je dosiaľ právoplatne skončené.

Podľa názoru ústavného súdu postup okresného súdu bol poznačený neefektívnou a nesústredenou činnosťou, keď uznesením sp. zn. 13 C 369/2002 z 30. novembra 2004 rozhodol, že do konania ako právneho zástupcu navrhovateľa nepripúšťa [REDAKOVANÉ], advokáta, spol. s r. o., po tom, ako okresnému súdu navrhovateľ predložil výpoveď plnej moci na zastupovanie [REDAKOVANÉ] ako fyzickej osobe. Spis bol krajskému súdu predložený prvýkrát na účely rozhodovania o opravnom prostriedku navrhovateľa 23. marca 2005, ktorý však bol 26. júna 2006 okresnému súdu vrátený bez rozhodnutia s upozornením, že v uznesení okresného súdu je zrejma chyba vo výroku. Po vydaní opravného uznesenia okresného súdu z 12. júla 2005 bol spis opakovane predložený krajskému súdu 13. októbra 2005. Krajský súd uznesením sp. zn. 5 Co 503/2005 z 30. novembra 2005 zrušil uznesenie okresného súdu z dôvodu, že postupom okresného súdu sa navrhovateľovi odňala možnosť konať pred súdom. Spis bol okresnému súdu vrátený 30. januára 2006. Rozhodovaním o procesnej otázke právneho zastupovania sa konanie predĺžilo o viac ako jeden rok.

Rovnako ako neefektívnu činnosť okresného súdu možno podľa názoru ústavného súdu vyhodnotiť jeho celkový postup, keď v období od podania žaloby do vynesenia rozsudku vo veci 19. februára 2008 nariadil vo veci desať pojednávaní (na jedenástom bol vynesенý rozsudok), pričom viaceré z nich odročoval bez meritórneho posúdenia veci.

Ústavný súd tiež konštatuje, že na ťarchu okresného súdu nie je možné pripočítať obdobie od 28. marca 2014 do 4. novembra 2014, keď bolo napadnuté konanie prerušené, ani obdobie od 26. januára 2015 do 19. februára 2015, keď bol spis predložený krajskému súdu na rozhodovanie o námietke zaujatosti vznesenej navrhovateľom.

V súvislosti s posudzovaním postupu krajského súdu ako odvolacieho súdu v napadnutých konaniach ho ústavný súd hodnotí v zásade ako plynulý, no zároveň poznačený značnou neefektívnosťou.

O neefektívnosti postupu krajského súdu svedčí najmä skutočnosť, že najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Cdo 41/2009 z 15. decembra 2009 dovolaním sťažovateľky napadnutý rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 158/2008 zo 7. októbra 2008 zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie z dôvodu, že jeho postup bol postihnutý inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, keď v odôvodnení okrem iného uviedol:

„Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery, ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci zopakoval alebo doplnil dokazovanie...

... V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné uviesť, že podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania, ktorá povinnosť vyplýva odvolaciemu súdu z ustanovenia § 215 O. s. p., nie je zopakovaním dokazovania v zmysle § 122 a nasledujúcich O. s. p.

Odvolací súd si tak nežadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O. s. p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.“

Postup krajského súdu bol poznačený aj ďalšou neefektívnosťou, keď najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Cdo 99/2011 z 27. februára 2013 dovolaním sťažovateľky napadnutý v poradí druhý rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 66/2010 z 30. novembra v spojení s opravným uznesením z 8. marca 2011 opätovne zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, pričom v odôvodnení konštatoval existenciu dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (nesprávne právne posúdenie veci) a okrem iného uviedol:

«Dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd zo správne zistených skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery, a to v tom, že k nadobudnutiu vlastníctva k predmetným nehnuteľnostiam počas trvania BSM účastníkov, došlo len výlučne z prostriedkov navrhovateľa, a preto došlo k tzv. transformácii, ktorý záver vyvodil len z čestného prehlásenia zo dňa 14. decembra 1995, podpísaného odporkyňou, nakoľko výpovede svedkov vyhodnotil ako nedôveryhodné. Toto čestné prehlásenie, ktorého obsah spochybnila odporkyňa, však odvolací súd neposúdil v kontexte prejavenej vôle, vyjadrenej v kúpnej zmluve zo dňa 23. júna 1992 a v ďalších písomnostiach, viažucich sa k predmetným nehnuteľnostiam (stavebnom rozhodnutí, kolaudačnom rozhodnutí, zmluve o dielo) zo strany oboch účastníkov konania. Navyiac uvedenému záveru odvolacieho súdu nesvedčí ani tá skutočnosť, že svoju vôľu nadobúdať veci do BSM začal navrhovateľ spochybňovať až s odstupom dlhšieho časového obdobia a to pod vplyvom zhoršených vzájomných vzťahov. Naproti tomuto vôľu nadobudnúť predmetné nehnuteľnosti do BSM s odporkyňou nasvedčujú poverenia pre otca odporkyne, ktorý nielen že kúpil fakticky nehnuteľnosť pod stavbou (t.j. vyplatil finančné prostriedky), ale aj celú stavbu realizoval a dohliadal na ňu, čo v konaní bolo nepochybené, nakoľko sa navrhovateľ v čase stavby nachádzal, spoločne s odporkyňou v zahraničí.

Dovolací súd preto na rozdiel od odvolacieho súdu dospel k záveru, že navrhovateľ neunesol dôkazné bremeno a nepreukázal, že predmetné nehnuteľnosti, ku ktorým sa domáhal určenia vlastníctva nadobudol výlučne zo svojich finančných prostriedkov získaných pred manželstvom a že pri uzatváraní zmluvy o kúpe nehnuteľnosti, ako aj

pri následných krokoch vedúcich k zhotoveniu stavby, nemal úmysel tieto nadobudnúť do BSM, ale len do svojho výlučného vlastníctva.

Pokiaľ odvolací súd poukázal v závere svojho rozhodnutia na zmluvnú voľnosť v súvislosti s uzavretou zmluvou medzi účastníkmi (predmanželskou zmluvou a zmluvou o inventarizácii majetku), ktoré je „potrebné rešpektovať aj s poukazom na Dohovor o ochrane ľudských práva a slobôd“, bez toho, aby tento svoj záver bližšie odvolací súd odôvodnil, dovolací súd uvádza, že (ako správne uviedol už súd prvého stupňa) účastníci uzavreli manželstvo ako štátni príslušníci bývalej ČSFR dňa 1. marca 1991 a ich majetkové vzťahy sa spravujú právnym poriadkom Slovenskej republiky. Občiansky zákonník predmanželskú zmluvu, ani zmluvu o inventarizácii majetku nepoznal a nepozná ani v súčasnosti, a preto bolo možné k týmto prihliadať len ako k písomným dôkazom, dosvedčujúcim skutkový stav, nie však k relevantným právnym úkonom, a tieto dôkazy vyhodnotiť v kontexte k ostatným dôkazom (§ 132 O. s. p.), čo však v odôvodnení rozhodnutiu odvolacieho súdu si v časti logicky protirečí a v časti i absentuje.»

V súvislosti s vyhotovovaním rozsudku krajského súdu sp. zn. sp. zn. 5 Co 66/2010 z 30. novembra ústavný súd konštatuje, že tento nebol vypracovaný v zákonom ustanovenej tridsaťdňovej lehote od jeho vyhlásenia, teda do 30. decembra 2010, ale až 8. februára 2011, a to bez podania žiadosti predsedníčke krajského súdu o predĺženie lehoty na jeho oneskorené vyhotovenie a odoslanie. Uvedený postup krajského súdu svedčí o jeho nesprávnej činnosti.

Po preštudovaní spisového materiálu ústavný súd dodáva, že až po druhom zrušení meritórneho rozhodnutia krajského súdu bolo vydané uznesenie krajského súdu sp. zn. 5 Co 142/2013 z 22. júla 2013, ktorým krajský súd v súlade s právnym názorom dovolacieho súdu zrušil rozsudok okresného súdu zo 14. februára 2008 a vec mu vrátil na ďalšie konanie s tým, aby vo veci vykonal ďalšie dokazovanie. Ústavný súd konštatuje, že nerešpektovaním právneho názoru najvyššieho súdu nepochybne došlo k predĺženiu napadnutého konania, a teda aj k prieťahom v konaní.

Z predloženého spisového materiálu vyplynulo, že spis sa na krajskom súde nachádzal z dôvodu rozhodovania o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku krajského súdu celkovo 23 mesiacov (od 16. mája 2008 do novembra 2008, od 15. februára 2010 do 10. februára 2011, od 19. marca 2013 do 5. septembra 2013) a na najvyššom súde z dôvodu rozhodovania o dovolaniach sťažovateľky celkovo 34 mesiacov (od 10. februára 2009 do 29. januára 2010, od 26. mája 2011 do 7. marca 2013).

V súvislosti s neefektívnym postupom v konaní ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už poukázal na to, že nielen nečinnosť, ale aj neefektívna, resp. nesústredená činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 22/02, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011).

Na základe uvedeného ústavný súd po posúdení všetkých okolností danej veci dospel k záveru, že postupom okresného súdu, ako aj postupom krajského súdu v namietanom konaní, ktoré hodnotil ako jeden celok, došlo u sťažovateľky k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, ako aj krajským súdom a vec sa aktuálne nachádza na okresnom súde, prikázal mu, aby vo veci konal

bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorom sa nachádza sťažovateľka v procesnom postavení odporkyne.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka sa domáhala priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € (10 000 € žiadala od okresného súdu a 10 000 € od krajského súdu) poukazujúc na celkovú dĺžku konania a vážnu ujmu, ktorá sťažovateľke zdĺhavým postupom oboch všeobecných súdov vznikla, keďže nemôže užívať sporné nehnuteľnosti.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku namietaného konania vedeného okresným súdom, ako aj krajským súdom a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu,

najmä neefektívnosť konania okresného súdu, ako aj krajského súdu, považoval ústavný súd priznanie sumy 3 000 € za primerané finančné zadostučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Zohľadňujúc mieru zavinenia okresného súdu a mieru zavinenia krajského súdu z celkovej sumy finančného zadostučinenia uložil povinnosť okresnému súdu uhradiť sťažovateľke sumu 1 500 € a krajskému súdu rovnako sumu 1 500 €.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku jej právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby poskytnuté v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti) po 139,83 € (§ 11 ods. 3 vyhlášky), čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 296,44 €. Keďže právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty, uvedená suma priznaných trov konania bola zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky. Trovy právneho zastúpenia preto boli priznané v celkovej výške 355,73 €.

Trovy konania sú okresný súd a krajský súd povinné uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) každý v sume po 177,86 €.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2015